

□ به قلم: رسول جعفریان
(رئیس کتابخانه مجلس شورای اسلامی)

اسطوره مقاومت شیعیان در قلب وهابیون

می‌کردند. این برای ایرانیان یک افتخار بود که در کنار زیارت حرم مطهر نبوی و قبور امامان بقیع - صلوات الله علیهم اجمعین - بتوانند دست کم یک بار در نماز جماعت شیخ شرکت کنند و دست او را ببوسند.

نویسنده این سطور توفیق آن را داشت که یکبار همراه دوست ارجمند «جناب دکتر سید محمد باقر حجتی» مصاحبه‌ای طولانی با شیخ داشته باشد که متن آن سالها پیش در مجله میقات حج منتشر شد. پس از آن نیز بارها و بارها توفیق شرکت در نماز جماعت ایشان را چه در باغ و چه در منزل دیگرش در محله قربان داشته و خدمتشان رسیده است.

آرامش خاطر شیخ، نگاه‌های نافذ و گهگاه سخنرانی‌های ایشان که شرح احادیث اهل بیت (ع) بود، یکی از بهترین خاطراتی است که از این اسفار برای بنده باقی مانده است. شناخت روش مدیریت شیخ در میان نخاوله و به عنوان یک اقلیت در جامعه افراطی وهابی مدینه، نیازمند یک بررسی علمی و پژوهشی درخور است که می‌بایست انجام شود. سالها پیش «ورنر انده» کتابی در باره جامعه شیعه نخاوله نوشت که نویسنده این سطور آن را ترجمه و منتشر کرد. آن اثر البته بیشتر در تاریخ نخاوله بود و آنچه اکنون مورد نظر بنده است، تلاش برای شناخت بیشتر شیخ و روش مدیریت وی برای این جامعه ارجمند و استوار است.

خداوند این مرد بزرگ را که در زمره رهبران برجسته شیعه بود با رسول الله (ص) و امامان (ع) محشور گرداند.

کنند و این چنین حق آنان را ضایع می‌کنند. یکی از دلایل این مقاومت، تسلیم‌ناپذیری آیت‌الله شیخ محمدعلی عمری بود که در طول بیش از شصت سال این جامعه را رهبری کرد و اجازه نداد دست تجاوز وهابی‌ها آسیبی به آن بزند. درایت و عقل و تدبیر شیخ، عامل مهمی برای حفظ شیعیان نخاوله بوده و برابر تندی و جسارت وهابی‌ها بوده و او با آرامش و متانت توانست از حقوق ساکنان شیعه این منطقه حفاظت کند. این بزرگترین هنر این مرد دانشمند و روحانی ارجمند بود که به هیچ روی تندروی نکرد و جامعه شیعه نخاوله را از دوران پر خطر چند دهه گذشته حفاظت کرد.

ارتباط ایرانیان با جامعه شیعه نخاوله، از قدیم الایام وجود داشت؛ روزگاری که به خاطر ظلم و ستم شدید دولت عثمانی و سپس وهابی‌ها، این جامعه دچار فقر بود، ایرانی‌ها در سفر حج به آنان کمک می‌کردند. در تمام دویست سال گذشته ایرانیان منازل و باغات مردمان نخاوله را اجاره کرده و هر بار با کمک‌های مالی خود سعی در حمایت از این گروه داشتند. البته در دو دهه اخیر دولت سعودی تلاش کرده است تا رابطه بهتری با این جامعه داشته باشد و آنان را جذب کند اما به خاطر افراط‌گرایی وهابی‌ها همیشه مرزهایی را حفظ کرده و حتی اجازه

داشتن مسجد را نیز به آنان نمی‌دهد. با این حال «باغ شیخ» نه به اعتبار مسجد بلکه فقط به عنوان منزل، محلی برای اقامه نماز جماعت بوده و ایرانیان نیز، در مواقعی که وهابی‌ها مشکلی برای شیخ و اصحاب شیخ ایجاد نمی‌کردند، در این نماز شرکت

«آیت‌الله شیخ محمدعلی عمری» یکی از برجسته‌ترین رهبران جامعه شیعه در روزگار ما بود؛ کسی که با درایت و عقل و تدبیر خویش توانست جامعه شیعه مدینه را از تعدی و تجاوز وهابی‌ان نجات دهد.

مقاومت برای ماندن در مقابله خشونت عثمانی‌ها و سپس وهابی‌ها در طول بیش از یک صد سال، آن هم با برخورد شدیدی که از وهابی‌ها در شهر متعصب‌نشین مدینه می‌شناسیم، مهم‌ترین ویژگی جامعه شیعه مدینه است که به آنان «نخاوله» می‌گویند.

نخاوله از نخل گرفته شده و این به خاطر شغل این خاندان‌های اصیل عرب در طول صدها سال در تاسیس و حراست باغات نخل مدینه است، گرچه دشمنان آنان، از این کلمه، برای تحقیر آنان استفاده می‌کردند.

طوایف نخاوله که گروه‌های متعددی از قبایل عرب هستند اصیل‌ترین عرب‌های مقیم مدینه هستند که در طول بیش از هزار سال بر مذهب تشیع بودند و تاکنون نیز مذهب خویش را حفظ کرده‌اند. این در حالی است که سایر ساکنان مدینه مهاجرانی هستند که از مناطق دیگر جهان اسلام به این شهر آمده‌اند. آنان بیشتر مهاجران شمال آفریقا یا مسلمانانی از شبه قاره و بخارا و جز اینها هستند که به مدینه آمده و ساکن شدند.

شگفت آن که جماعت نخاوله که ساکنان اصلی این شهر هستند در تمام دوره عثمانی و سپس سعودی با مظلومیت روزگار راسپری کرده‌اند، اما هیچ‌گاه تسلیم نشدند. بدانیم که تاکنون اجازه نمی‌دهند جنازه یک مسلمان نخاولی را در مدینه نبوی برای اقامه نماز بر او وارد مسجد نبوی